

פרשת בחוקותי

ואם אחר היבל יקדיש שדהו וחשב לו הכהן את הכסף על פי השנים הנותרות עד שנת היבל ונגרע מערכך (כו, יח).

לכאורה לשון הפסוק מוקשה קצת, שאם באנו "לגרע" מן הערך, עלינו לחשב את השנים שכבר עברו אחר היובל ולא השנים הנותרות עד היובל, ואם חשבנו השנים הנותרות היה צריך לומר ויתן את ערך הנותרות עד היובל, וכמו שנאמר באמת בשאר חשבונות השנים הנזכרים בפרשת בהר, וכגון הנאמר בעבד הנמכר לגוי (לעיל כה, נ-נב) וחשב עם קנהו משנת המכרו לו עד שנת היבל וגוי' אם עוד רבות בשנים לפיהן ישיב גאלתו מכסף מקנתו, ואם מעט נשאר בשנים עד שנת היבל וחשב לו כפי שניו ישיב את גאלתו.

וכן מצינו גם בפרשה זו גופא במקדיש 'שדה מקנה' (פס' כג) כתיב: וחשב לו הכהן את מכסת הערכך עד שנת היבל ונתן את הערכך. הרי שמחשבין תמיד השנים שעד היובל ומשלמים מה שנשאר, ולא שמחשבין כמה שנים נשאר עד היובל ומגרעין מה שכבר עבר מן היובל.

ורש"י דקדק בזה וכתב: ונגרע מערכך - מנין השנים שמשנת היובל עד שנת הפדיון. דהיינו לפי שבפסוק לא נכרו כלל שנים אלו ורק נזכר השנים שעד היובל, הוצרך רש"י להוסיף ולפרש מהו גורע. וכן כתב האבן עזרא: ונגרע מערכך - מה שהלך אחר היובל. וצריך טעם למה באמת לא כתיב שיתן הערך הנותר, רק נאמר בלשון "ונגרע מערכך".

ונראה לומר עפ"י דברי הרמב"ם (ערכין וחרמין ד, ז-ט): נשאר בינו ובין היובל שנה אינו יכול ליתן סלע ופונדיון לפדותה, שנאמר וחשב לו הכהן על פי השנים הנותרות, אינה נפדית בגרעון כסף אלא קודם ליובל בשתי שנים או יותר... אלא אם רצה הפודה ליתן חמשים שקל לכל חומר פודה אותה.

נמצא מבואר שחשבון השנים אינה חשבון ערך האמיתי, שהרי אם לא נשאר שתי שנים צריך ליתן חמשים שקל, וא"כ כשיש שתי שנים או יותר שיכולין לחשב השנים ולשלם רק חלק מן הערך, אין זה אלא "גרעון" מן הערך האמיתי שעליו לשלם, וכך גזרה תורה, שאם בא לפדותה כל זמן שנשארו עוד לפחות שתי שנים יכול לגרע ולשלם רק חלק.

ומיושב היטב דלכן לא נאמר בפסוק שישלם לפי השנים הנותרות, להורות לך כי כל זה איננה אלא "גרעון" מן הערך האמיתי גרידא. וזה גם הטעם למה נאמרה הלשון "גרעון" בחשבון השנים רק כאן, משא"כ בשאר המקומות נאמר רק שישלם את הנותר. [אמנם בלשון חז"ל כן מצינו הלשון "גרעון כסף" בעבד עברי ואמה עבריה, עי' פרק קמא דקדושין].

ואולי יש לבאר בזה, למה לא דרשינן גם בחשבון השנים של עבד עברי הנמכר לגוי הנזכר בפרשת בהר, שלא ניתן לחשב השנים אלא כל זמן שנשאר עדיין לפחות שתי שנים, שהרי גם שם נאמר בלשון רבים - 'ואם מעט נשאר בשנים' 'כפי שניו'. ולהנתבאר י"ל, שאין הדרש ממה שנאמר בלשון רבים - 'השנים הנותרות', אלא כיון שנאמר ונגרע מערכך היה הפסוק צריך לדמר משנים שעברו מן היובל ולא משנים הנותרות, וע"כ בא ללמדנו שאין פודין אלא אם כן נשאר עדיין שנים הנותרות - לפחות שתי שנים.

שוב ראיתי ב'הכתב והקבלה' שעמד על קושי לשון הפסוק, ומפרש בדרך מחודשת, עי"ש.